

Avgifter inom vård och omsorg avseende maxtaxa (KFS 4.22)

Katrineholms kommuns författningssamling
(KFS nr 4.22)

Kommunfullmäktige 2025-11-17, § 180

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av kommunfullmäktige 2025-04-15 § 74

Senast ändrad av kommunfullmäktige

2018-03-19, § 32

2022-11-21, § 132

2025-11-17, § 180

Giltighet

Gäller från och med 2026-01-01

Förvalterskap¹

Inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde

Kategori

- Författningssamling

Uppföljning

När: Vid behov

¹ Förvalterskapet innebär ansvar för att:

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Innehåll

Avgifter inom vård och omsorg (maxtaxa)	4
Avgifter inom vård och omsorg enligt socialtjänstlagen.....	4
Lagstiftning	4
Förutsättningar i lagstiftningen.....	4
Prisbasbelopp.....	4
Förbehållsbelopp	4
Minimibelopp	5
Högekostnadsskydd	5
Beräkning av avgiftsunderlag.....	5
Avgiftsutrymme.....	6
Avgifter	6
Överklagande	7
Avgifter för insatser enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	7

Avgifter inom vård och omsorg (maxtaxa)

Avgifter inom vård och omsorg enligt socialtjänstlagen

Lagstiftning

Riksdagen beslutade 2001-11-14 att införa maxtaxa inom äldre- och handikappomsorgen fr.o.m. 2002-07-01. Lagstödet är inarbetat i socialtjänstlagens kapitel 32 §§ 1-10.

Lagstiftningen innebär dels att den enskilde som betalar avgift ska ha rätt att förbehålla sig ett lägsta belopp (förbehållsbelopp) av sina egna medel, dels att en högsta avgift för hemtjänst, dagverksamhet och avgifter för kommunal hälso- och sjukvård införs, dels att en högsta avgiftsnivå införs vid boende som ej omfattas av hyreslagen, t.ex. i flerbäddsrums inom äldreboende.

Förutsättningar i lagstiftningen

Begreppet hemtjänst – boendestöd

Samtliga insatser av vård-, omsorgs-, och servicekaraktär inom kommunen omfattas av bestämmelsen om högsta avgift.

Med hemtjänst avses dels uppgifter av servicekaraktär, dels uppgifter som är mer inriktade mot personlig omvårdnad.

Med boendestöd avses samma som hemtjänst, men stödet ges till personer med särskilda behov och innehåller särskild metodik.

Med serviceuppgifter avses bl.a. praktisk hjälp med hemmets skötsel, såsom städning och tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post- och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat.

Med personlig omvårdnad avses de insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering eller för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet, t.ex. trygghetstelefon.

Vidare ingår i hemtjänstbegreppet viss ledsagning respektive avlösning av anhörig. Även insatser inom särskilt boende samt korttidsboende, enligt socialtjänstlagen, ingår i hemtjänstbegreppet.

I begreppet hemtjänst ingår ej gräsklippning, trädgårdsskötsel, snöskottning eller liknande insatser. Den enskildes eventuella kostnader för sådana insatser ingår i boendekostnaden.

Prisbasbelopp

Avgifterna beskrivs som andel/procent av aktuellt års prisbasbelopp.

Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet fastställs individuellt utifrån den enskildes situation, det består av ett minimibelopp samt boendekostnad.

Minimibelopp

Minimibeloppet är det belopp personen bör ha kvar att leva på efter att hyra är betald. Beloppet ska täcka normalkostnaderna för personliga behov.

Minimibeloppet förändras varje år och utgår från det som Socialstyrelsen fastställer årligen i meddelandeblad om uppgifter för beräkning av avgifter inom äldre- och funktionshinderomsorgen. Minimibeloppet gäller i enlighet med 32 kap. 8 § socialtjänstlagen.

Enligt förarbetena till socialtjänstlagens avgiftsbestämmelser bör levnadsomkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning, efter en individuell prövning, beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet med 10 procent (Proposition 2000/01:149).

Minimibeloppet har huvudsakligen beräknats med ledning av uppgifter från Konsumentverkets hushållsbudget avseende hushållskostnader för ensamstående och sammanboende personer.

Minimibeloppet kan höjas om den enskilde har skäligen fördyrade levnadskostnader som är varaktiga och uppgår till minst ett par hundra kronor per månad. Exempel på fördyrade levnadskostnader är fördyrad kost, t ex vid köp av färdiglagad kost via hemtjänst eller på äldreboenden, kostnader för god man eller liknande kostnader.

Minimibeloppet kan sänkas om den enskilde har lägre levnadskostnader än de som ingår i minimibeloppet, t ex genom att elström, möbler eller förbrukningsartiklar tillhandahålles inom ramen för avgiften eller boendekostnaden. Vägledande vid sänkningar är Konsumentverkets beräkningar.

Högekostnadsskydd

Ingen enskild ska betala mer än högst en tolfte del av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, med giltighet från 1 juli 2016 enligt socialtjänstlagen (2001:453) 32 kap. § 6.

I bestämmelserna om högekostnadsskydd ingår även avgifter för kommunal vård jml 18 § hälso- och sjukvårdslagen samt långtidssjukvård som kommunen har betalningsansvar för enligt lag om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård.

Enskildas utgifter för kost omfattas inte av avgiftstaket. Dessa kostnader ingår i förbehållsbeloppet.

Vid boende som ej omfattas av hyreslagen, t.ex. i flerbäddsrum inom äldreboende, införs en högsta avgiftsnivå. Nivån är 50 procent av prisbasbeloppet per år delat med tolv. Högsta avgiftsnivå är 0,5539 gånger prisbasbeloppet delat med tolv med giltighet från 1 juli 2016 enligt socialtjänstlagen 32 kap. § 6.

Beräkning av avgiftsunderlag

Beräkning av inkomster

Beräkning görs på den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelat med lika belopp per månad.

Med inkomst menas överskott efter avdrag av preliminär skatt i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet, som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagen. För medlemmar i vissa trossamfund, vilka får sin medlemsavgift avdragen tillsammans med skatten, gäller att den frivilliga medlemsavgiften ej ska frånräknas inkomsten.

Därutöver ska läggas överskott i inkomstslaget kapital beräknat till den faktiska nettoinkomsten den 31 december året innan det år som den insats görs som avgiften utgör betalning för.

Därtill ska läggas inkomster i form av bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och bostadsbidrag. Vid inkomstberäkning räknas med bostadsbidrag och bostadstillägg oavsett om den enskilde söker sådana bidrag eller ej.

Inkomst för makar

Vid avgiftsberäkning läggs makarnas inkomster samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Detsamma gäller för registrerade partner. Eftersom ett biståndsbeslut gäller för en enskild person beräknas avgifter för varje enskild.

Boendekostnader

Boendekostnad för hyresrätt, bostadsrätt eller småhus beräknas efter samma regler som vid beräkning av bostadstillägg till pensionärer.

Boendekostnaden kan antingen vara hyra enligt hyreslagen eller boendeavgift.

Vid beräkning av boendekostnader bör Försäkringskassans beräkning för bostadstillägg (BTP) vara vägledande.

Kostnader för kost

Kostnaden för själva kosten (råvarorna eller färdiglagad mat) ska bekostas inom förbehållsbeloppet vilket följer Konsumentverkets beräkningar. Inom det lagstadgade minimibeloppet beräknas 40 procent av beräknade livsmedelskostnader svara för huvudmålet. Skäliga kostnader för tillagning av kost, matabonnemang eller matdistribution som överstiger detta belopp leder till höjt förbehållsbelopp.

En förutsättning för förhöjt förbehållsbelopp är att kostnaden är varaktig och överstiger i vart fall ett par hundra kronor per månad. Inom det förhöjda förbehållsbeloppet ska den enskilde erlagga betalning för köpta måltider.

Avgiftsutrymme

För varje enskild beräknas ett förbehållsbelopp samt nettoendekostnaden. Mellanskillnaden mellan inkomsterna och förbehållsbeloppet samt boendekostnaden är lika med avgiftsutrymme. Om förbehållsbeloppet samt boendekostnaden överstiger inkomsterna blir avgiften noll kronor.

Avgifter

Hemtjänst i ordinärt boende och servicehus:

- För service och omvårdnad kopplat till hemtjänstbegreppet i ordinärt boende och servicehus är avgiften lika med avgiftsutrymme dock högst beloppet enligt högkostnadsskyddet.
- Om hemtjänstinsatser hos en enskild i dessa boendeformer per månad är ringa ska kommunens självkostnad beaktas.
- För insats enbart i form av trygghetslarm uttages särskild avgift per månad eller avgiftsutrymme om det understiger denna avgift.
- För insats enbart genom behovsbedömd aktivitet vid dagverksamhet betalas ingen avgift. Den enskilde betalar endast kostnader för kost och egenavgift för eventuell färdtjänstresa.

Insatser i korttidsboende enligt socialtjänstlagen:

- För service och omvårdnad i korttidsboende (enligt socialtjänstlagen) är avgiften för varje boendedag 1/30 av högsta avgift enligt högkostnadsskyddet, dock maximalt avgiftsutrymme. Avgiften avser ej boendekostnad. Till avgiften kommer kostnader för kost.

Insatser i särskilt boende (beträffande servicehus se ovan):

- För service och omvårdnad är avgiften lika med avgiftsutrymme dock högst beloppet enligt högkostnadsskyddet.

Överklagande

Beslut om avgiftsunderlag, boendekostnad, minimibelopp, avgift och avgiftsändring för den enskilde kan överklagas genom förvaltningsbesvär enligt 35 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Avgifter för insatser enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

De särskilda insatserna är i princip kostnadsfria för den enskilde, men några undantag finns. Den som får assistansersättning från Försäkringskassan ska betala motsvarande summa till kommunen om denna svarar för assistansen. Om man bor i bostad med särskild service för vuxna får skäliga avgifter tas ut för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Avgiften får inte överskrida kommunens självkostnader. För barn som bor i familjehem eller i bostad med särskild service är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till barnets kläder, fritidsverksamhet m.m.

Boendeavgift/hyra

Boendeavgift/hyra för bostad med särskild service enligt LSS, ska motsvara kommunens kostnad för den enskildes privata bostad. Den enskilde ska när hyran är betald ha kvar medel som minst motsvarar minimibeloppet enligt socialtjänstlagens bestämmelser gällande äldre- och handikappomsorg (maxtaxan).

Då barn och ungdom upp till 18 år får omvårdnad i annat hem än det egna enligt 20 § LSS, ska avgift tas ut enligt reglerna i socialtjänstlagens 32 kap. 2–3 § och 31 kap. 3 §.